

PM Rotel I, IX (Dnr KS 2025/874)

Revisionsrapport nr 1/2025 - Cirkulär hantering av material och avfall från rivning och byggnation

Begäran om yttrande från stadsrevisionen, revisorsgrupp 1
Svarstid den 31 oktober 2025

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Som yttrande över Revisionsrapport nr 1/2025 – Cirkulär hantering av material och avfall från rivning och byggnation hänvisas till vad som sägs i promemorian.

Föredragande borgarråden Karin Wanngård och Åsa Lindhagen

Sammanfattning av ärendet

Stadsrevisionen har granskat att exploateringsnämnden, Stockholm Vatten och Avfall AB samt AB Stockholmshem säkerställer en cirkulär hantering av material och avfall från rivningar och byggnationer.

Rapportens sammanfattande bedömning är att exploateringsnämnden, Stockholm Vatten och Avfall AB och AB Stockholmshem i huvudsak säkerställer en cirkulär hantering av material och avfall från rivning och byggnation i enlighet med lagstiftningens krav, men inte utifrån fullmäktiges mål om cirkularitet. Miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsbyggnadsnämnden bedöms i huvudsak säkerställa en tillsyn utifrån lagstiftningens krav.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret anser att i allt väsentligt följs gällande lagstiftning på området. Stadsledningskontoret framhåller att en cirkulär avfallshantering inte bara är ett instrument för att nå målet om ett fossilfritt Stockholm utan att det även är viktigt för att nå det särskilda målet om ett resurseffektivt och cirkulärt Stockholm i stadens Miljöprogram 2030. Stadsledningskontoret konstaterar vidare att revisionsrapporten lyfter behovet av stadsövergripande statistik för bygg- och rivningsavfall för att säkerställa planering och uppföljning och delar bilden att en god tillgång till data är centralt för en ökad resurseffektivitet och cirkularitet.

Föredragande borgarrådens synpunkter

Stockholm ska vara en stad som tar vara på sina resurser och där byggande och rivning sker med fokus på långsiktigt hållbara lösningar. Bygg- och rivningsavfall utgör en stor del av stadens totala avfallsmängder och för att nå stadens miljö- och klimatmål behöver staden stärka arbetet för att detta avfall ska övergå till cirkulär resurshantering.

Av stadsrevisionens granskning framkommer att det finns en medvetenhet och en strävan mot cirkularitet i staden men att arbetet befinner sig i en utvecklingsfas. Granskningen visar att exploateringsnämnden, Stockholm Vatten och Avfall AB samt AB Stockholmshem i huvudsak säkerställer en hantering som uppfyller lagstiftningens krav men inte stadens mål om cirkularitet. Miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsbyggnadsnämnden bedöms i huvudsak fullgöra sitt tillsynsansvar.

Framgångsfaktorer för att bygga cirkulärt är att redan tidigt i processen tänka cirkulärt samt integrera cirkulära flöden i verksamheternas investeringsprocess. Att staden tar steg i denna riktning är glädjande.

Vi ser positivt på att vi utvecklar lösningar för cirkularitet inom bland annat byggsektorn som gör att vi minskar klimatbelastningen. Att vi också så tydligt har identifierat lärandeprocesser som ett förhållningssätt i stadens Kvalitetsprogram, och att arbete pågår med att utveckla strukturer för erfarenhetsutbyte, löpande uppföljning och analys, gör att vi kommer att kunna stärka arbetet kommande år.

Genom att fortsätta arbetet med tydligare samordning, förbättrad statistik och förstärkt lärande kan staden öka takten i arbetet för en övergång till cirkulär resursanvändning och ta nästa steg mot en mer hållbar framtid.

Stockholm den 15 oktober 2025

Karin Wanngård och Åsa Lindhagen

Bilaga

Revisionsrapport nr 1 2025 Cirkulär hantering av material och avfall, dnr KS
2025/874-1.1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådens förslag.

Kommunstyrelsen

Särskilt uttalande av Jonas Naddebo (C) enligt följande.

Vi välkomnar revisionens granskning av stadens hantering av material och avfall från rivning och byggnation. Rapporten bekräftar den kritik vi tidigare framfört om att Stockholm saknar helhetsgrepp om återbruk och cirkulär resursanvändning i byggsektorn. Lagkraven uppfylls, men stadens egna klimat- och miljömål nås inte. Arbetet bedrivs i stuprör, utan samordning, gemensamma indikatorer eller uppföljning av resultat.

Vi delar revisionens slutsats att cirkularitet måste integreras tidigt i plan- och investeringsprocesserna. Att tänka på återbruk först vid rivning är för sent. Rivningsärenden bör redovisa byggnaders skick, återbrukspotential och klimatpåverkan – inte bara den planerade nybyggnationen.

Stockholm behöver en tydlig återbruksstrategi, gemensam statistik och öppna data som möjliggör forskning och innovation. Kommunen ska underlätta för marknadens aktörer att etablera materialdepåer och logistiklösningar. Det är också viktigt att detaljplaner inte utformas så detaljerat att de i praktiken förhindrar återbruk, till exempel genom att låsa fast specifika material eller fasadkulörer som gör det omöjligt att använda tillgängligt återvunnet material.

Ersättaryttrande av Nike Örbrink (KD) enligt följande.

Kristdemokraterna välkomnar initiativ till en mer cirkulär hantering av material och avfall från rivning och byggnation. När det gäller stadens egna bolag har staden ett direkt ansvar avseende återbruk av såväl inventarier och inredning, som avfall och material från byggnation vilket denna rapport avser. Men vi vill understryka att stadens arbete med återbruk av avfall och material inte får utökas till att omfatta privata byggherrars rivnings- eller byggprojekt eftersom det riskerar att tränga bort de privata byggbolagens egna återbruksplaner. Redan nu finns det flera exempel på återbruk av material och avfall inom byggsektorn; stadens välvilliga iver är förståelig men får inte riskera kväva den cirkulära hanteringen i sin linda.

Ärendet

Stadsrevisionen har i sin revisionsrapport granskat om exploateringsnämnden, Stockholm Vatten och Avfall AB samt AB Stockholmshem säkerställer en cirkulär hantering av material och avfall från rivningar och byggnationer.

Bakgrunden till granskningen är enligt remissen att avfall från byggnationer och rivningsprojekt utgör den största delen av Stockholms stads totala avfallsmängd. För att uppnå ett fossilfritt Stockholm år 2040 krävs, enligt fullmäktige, en övergång till cirkulära flöden av avfall.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsbyggnadsnämnden har granskats utifrån tillsynsansvaret.

Rapportens sammanfattande bedömning är att exploateringsnämnden, Stockholm Vatten och Avfall AB och AB Stockholmshem i huvudsak säkerställer en cirkulär hantering av material och avfall från rivning och byggnation i enlighet med lagstiftningens krav, men inte utifrån fullmäktiges mål om cirkularitet. Miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsbyggnadsnämnden bedöms i huvudsak säkerställa en tillsyn utifrån lagstiftningens krav.

Rapporten konstaterar att cirkulära flöden idag inte integreras i någon av de granskade verksamheternas investeringsprocess. Vidare finns det i nuläget inte något stadsövergripande, bindande krav på statistikinsamling för bygg- och rivningsavfall. Det innebär att det inte går att fastställa den totala mängden avfall från rivning och byggnationer och därmed inte heller att säkerställa att avfallet minskar i enlighet med fullmäktiges miljömål.

I rapporten framgår vidare att erfarenheter av cirkularitet i genomförda och pågående entreprenadupphandlingar inte används i styrningen av kommande upphandlingar. Bedömningen är att det är viktigt att nämnden och bolagen tar del av, analyserar och använder dessa erfarenheter i sitt arbete.

Av granskningen framkommer att det finns en medvetenhet och en strävan mot cirkularitet, men att arbetet oftast bedrivs parallellt utan tydlig samordning. I rapporten är bedömningen att en övergripande samordning av de åtgärder som ska bidra till måluppfyllelsen är en viktig del i att uppnå cirkularitet.

I rapporten ges även synpunkter och rekommendationer till de enskilda nämnder och bolag som granskats.

Remissammanställning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 23 september 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret menar att den remitterade rapporten tar sig an ett område som är centralt för att nå ett flertal av stadens uppsatta mål. En resurseffektiv och cirkulär hantering av bygg- och rivningsavfall är ett relativt nytt område där det pågår en utveckling av verksamheter och en uppbyggnad av kunskaper. Stadsledningskontoret vill nedan peka på skrivningar i beslutade styrdokument och pågående arbete inom några av de områden där den remitterade rapporten uttrycker synpunkter.

Av kommunfullmäktiges budget 2025 framgår att för att nå målet om ett fossilbränslefritt Stockholm 2040 måste Stockholms ekonomi gå från att vara linjär till cirkulär. Stockholms avfallshantering ska därför vara kretsloppsanpassad och cirkulär. Dessa skrivningar i budget används i den remitterade rapporten som en bakgrund till att granskningen utförts.

Stadsledningskontoret vill framhålla att en cirkulär avfallshantering inte bara är ett instrument för att nå målet om ett fossilfritt Stockholm. Det är också viktigt för att nå det särskilda målet om ett resurseffektivt och cirkulärt Stockholm i stadens Miljöprogram 2030, beslutat av kommunfullmäktige den 23 september 2024 (Dnr KS 20237682). I Miljöprogram 2030 framhålls att målet om resurseffektivitet och cirkularitet är centralt för att hushålla med begränsade resurser, och för att nå flera andra miljömål om minskad klimatpåverkan från konsumtion, livskraftiga ekosystem och giftfrihet.

Stadsledningskontoret konstaterar att den remitterade rapporten lyfter behovet av stadsövergripande statistik för bygg- och rivningsavfall för att säkerställa planering och uppföljning. Stadsledningskontoret delar bilden att en god tillgång till data är centralt för en ökad resurseffektivitet och cirkularitet, och vill lyfta att det pågår ett flertal insatser i staden för att förbättra datatillgången. Det sker i budgetuppdrag om stadens materialflöden och i genomförandet av stadens Klimathandlingsplan 2030, beslutad av kommunfullmäktige den 16 december 2024 (Dnr KS 2023/416). Miljö- och hälsoskyddsnämnden har också en stödfunktion för cirkularitet som kan användas av stadens nämnder och bolagsstyrelser.

Brister i att utnyttja erfarenheter från genomförda entreprenadupphandlingar lyfts även i den remitterade rapporten. Stadsledningskontoret vill peka på att lärande är ett av förhållningssätten i stadens Kvalitetsprogram, beslutat av kommunfullmäktige den 21 februari 2022 (Dnr KS 2021/866). I kvalitetsprogrammet framhålls att staden behöver etablera strukturer för lärande och erfarenhetsutbyte inom och utanför staden, samt utveckla förmågan att löpande följa upp, analysera och omvandla insikterna till underlag för förändring.

Stadsrevisionen ger i den remitterade rapporten även specifika rekommendationer till de granskade nämnderna och bolagsstyrelserna, och vad gäller dessa hänvisar stadsledningskontoret till respektive remissvar.